

Maatschappelijke opgave en prioriteiten strafrechterketen2022-2027

Inleiding

Begin 2018 heeft het Bestuurlijk Ketenberaad (BKB) een ambitie en prioriteiten voor de strafrechterketen vastgesteld mede met het oog op het toenmalige regeerakkoord. Deze prioriteiten richten zich op de aanpak van doorlooptijden, de digitalisering en de aanpak van multiproblematiek. Over de voortgang van deze prioriteiten wordt jaarlijks, en over digitalisering sinds 2020 halfjaarlijks, gerapporteerd aan de Tweede Kamer.

Inmiddels is er een nieuw regeerakkoord (coalitieakkoord) op grond waarvan middelen beschikbaar zijn voor de implementatie van het wetboek van strafvordering en – in beperkte mate – middelen die voor andere ketendoelen kunnen worden ingezet. Mede naar aanleiding hiervan heeft het BKB de maatschappelijke opgave en prioriteiten voor de komende jaren opgesteld.

Maatschappelijke opgave

Geconstateerd wordt dat het rapport van de commissie Van den Emster uit 2017 ('De toekomst van de strafrechtspleging: Ambities voor gezamenlijke versterking') nog steeds actueel is. In het rapport wordt gesteld:

'De legitimiteit van de strafrechtspleging is erin gelegen dat burgers erop mogen vertrouwen dat criminaliteit niet baat en dat op crimineel gedrag een eerlijke, effectieve en tijdige reactie volgt.

Dit houdt in dat schuldigen tijdig en eerlijk worden opgespoord, vervolgd en bestraft en dat onschuldigen vrijuit gaan. Dit houdt ook in dat opgelegde sancties worden uitgevoerd, en effect en betekenis hebben.

Dit staat in relatie tot één of meer van de volgende strafdoelen: correctie, normstelling, afkeuring, afschrikking, vergelding, beëindigen van crimineel gedrag, voorkomen herhaling, erkenning van de inbreuk op het slachtoffer, herstel van geleden schade en van verhoudingen, afpakken van wederrechtelijk verkregen voordeel, en agendering van maatschappelijke problemen.'

Kortom: de keten heeft de opdracht om met het oog op de maatschappij zorg te dragen voor tijdig, eerlijk en effectief recht.

Prioriteiten 2022 – 2027

Ten behoeve van deze maatschappelijke opgave legt de keten de komende jaren prioriteiten bij de implementatie van het gemoderniseerde wetboek van strafvordering, de aanpak van doorlooptijden en de informatievoorziening.

1. Implementatie gemoderniseerde wetboek van strafvordering

De keten voert de wet uit. Om zorg te dragen voor tijdig, eerlijk en effectief recht moet de wet de ruimte bieden om nieuwe vormen van criminaliteit te bestrijden en om zaken daar waar nodig en gewenst snel af te handelen. Gelet op de razendsnelle digitale ontwikkeling van de maatschappij

moet de wet ook techniekonafhankelijk zijn. Om dit te bereiken wordt de komende tijd het gemoderniseerde wetboek van strafvordering geïmplementeerd.

Het nieuwe wetboek heeft als doel om te zorgen voor:

- i. een moderne en slagvaardige misdaadbestrijding, o.a. door kortere doorlooptijden in strafzaken;*
- ii. een zorgvuldige strafrechtspleging met een gedegen rechtsbescherming voor ieder;*
- iii. duidelijke en begrijpelijke wettelijke bepalingen en waarborgen;*
- iv. verheldering en versterking van de positie van alle procesdeelnemers, onder wie slachtoffers en verdachten.*

De implementatie vergt een grote inspanning van de keten. Systemen moeten worden aangepast, werkprocessen opnieuw worden ingericht en de professionals in de keten moeten worden opgeleid. De systemen moeten ook flexibel genoeg om te kunnen worden aangepast. Dit vergt soms ingrijpende aanpassingen of vervanging van verouderde systemen.

Deze implementatie legt, met andere woorden, de komende jaren een groot beslag op de keten. Het is daarom maar beperkt mogelijk om naast het wetboek andere prioriteiten voor de keten te benoemen. Desondanks wil de keten verder gaan met de al eerder in gang gezette prioriteit om de doorlooptijden te verkorten. Een prioriteit waarop de afgelopen jaren mede door corona minder voortgang werd geboekt dan gewenst.

2. Doorlooptijden

Zoals hiervoor toegelicht is tijdig recht onderdeel van de maatschappelijke opgave van de keten. Tijdig recht of korte doorlooptijden hebben als doel om te zorgen voor:

het vergroten van het vertrouwen van slachtoffer, dader, verdachte en maatschappij in het strafrecht door strafzaken in een zo'n kort mogelijk tijdsbestek af te handelen zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit en effectiviteit van de afdoening.

Met behulp van het actieplan wordt ingezet op het verkorten van de doorlooptijden van zaken op het gebied van *veelvoorkomende criminaliteit (VVC)* en bepaalde vormen van *high impact crimes (HIC)*. In de tenuitvoerleggingsfase wordt vanuit dezelfde focus primair ingezet op *versnelling van de processen rond taakstraffen en vrijheidsstraffen*.

Naast de inzet op het verkorten van genoemde doorlooptijden heeft het BKB in 2019 ketennormen vastgesteld voor de *doorlooptijd van zeven zaakstromen*¹. De normen geven de gewenste ontwikkeling en richting van de doorlooptijden voor de komende jaren weer. Mede omdat de implementatie van het wetboek de komende jaren een grote impact en beslag op de keten zal hebben wordt de aanpak van de doorlooptijden stapsgewijs aangepakt.

Het BKB legt de komende jaren eerst de focus bij de aanpak van doorlooptijden van zaakstromen die juist in het huidige tijdsgewricht een grote maatschappelijk impact hebben. Het BKB kiest hierbij voor de zaakstromen op het gebied van *zeden en jeugd*. Zoals hiervoor toegelicht ligt de focus ook op de doorlooptijden binnen de tenuitvoerleggingsfase, vooral waar het de aanpak van

¹ Overtredingen, hoger beroep, ondermijning, jeugd, executie, zeden, ernstige verkeersmisdrijven.

VVC-zaken betreft. Ten behoeve van de verkorting van doorlooptijden voor zowel zeden- als jeugdzaken werken ketenorganisaties en departement aan een plan van aanpak.

Voor de verkorten van doorlooptijden is het belangrijk dat de *voorraden in de keten* beheersbaar zijn en blijven. De keten werkt daarom aan een aanpak om de voorraden structureel op orde te brengen en bestaande achterstanden weg te werken.

3. Informatievoorziening

De afgelopen jaren is een groot deel van de ketenprocessen gedigitaliseerd. Van de drie in het jaar 2018 door het BKB vastgestelde doelen lopen er twee nog door in 2023. Dit betreft de doelstelling- en op het gebied van *papier uit de keten*, met als beeldbepalend project het digitaal procesdossier, *en multimedia* (het realiseren van multimedievoorzieningen bij politie, OM en rechtspraak). Het BKB heeft als prioriteit om deze doelstellingen alsnog in 2023 te realiseren.

Daarnaast is de digitalisering en ontwikkeling van de informatievoorziening, waaronder de *bestuurlijke informatievoorziening* en het realiseren van een *Duurzaam Digitaal Stelsel*², cruciaal bij het realiseren van kortere doorlooptijden en het implementeren van het gemoderniseerde wetboek van strafvordering. Niet alleen voor de keten maar ook voor de individuele organisaties is de informatievoorziening een cruciaal onderwerp. Om deze reden is dit de komende jaren ook een prioriteit van de keten.

De ontwikkeling van de informatievoorziening heeft als doel om te zorgen voor:

de ondersteuning van en het creëren van de juiste randvoorwaarden voor de implementatie van het gemoderniseerde wetboek van strafvordering en de verkorting van doorlooptijden.

Overige onderwerpen

Hiervoor zijn de 3 prioriteiten van het BKB voor de jaren 2022-2027 beschreven. Naast deze prioriteiten zijn er nog verschillende onderwerpen die vanuit het oogpunt van ketensamenwerking aandacht verdienen. Een belangrijk onderwerp is de *aanpak van multiproblematiek*, die in aansluiting op de in het Coalitieakkoord genoemde wijkaanpak, zich onder meer op de ontwikkeling van de *wijkrechtspraak* zal richten.

Ook werkt het BKB aan de verbetering van de *kwaliteit van de informatie* waarmee professionals in de dagelijks praktijk moeten werken en zal worden onderzocht welke vormen van *ketenfinanciering* kunnen worden toegepast om de maatschappelijke prestaties te vergroten.

De maatschappelijke opgave en prioriteiten zullen worden vertaald naar concrete en 'smart' geformuleerde doelen. Een eerste stap daarin wordt gezet bij de uitwerking van de *meerjarenagenda* voor de strafrechtketen.

² De organisatie van de structurele ketensamenwerking op het gebied van de digitalisering.

